

Ο ΝΟΥΜΑΣ

ΧΡΟΝΙΑ Γ'.

ΑΘΗΝΑ, ΣΑΒΑΤΟ, 29 ΤΟΥ ΔΕΚΕΜΒΡΗ 1913

ΑΡΙΘΜΟΣ 497

ΕΝΑΣ ΛΑΟΣ ΥΨΩΝΕΤΑΙ ΑΜΑ ΔΕΙΞΗ
ΠΩΣ ΔΕ ΦΟΒΑΤΑΙ ΤΗΝ ΑΛΗΘΕΙΑ
ΨΥΧΑΡΗΣ

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Ο ΑΘΗΝΑΙΪΚΟΣ ΤΥΠΟΣ γιά τὸ περασμένο φύλλο τοῦ
«Νουμά».

Σ. ΑΛΙΜΠΕΡΤΗΣ. Α. Μαβίλης.

ΒΡΟΥΤΟΣ. Τιμή και ανάθεμα.

Κ. ΘΕΟΤΟΚΗΣ. Ἡ τιμή και τὸ χροῖμα (τέλος).

ΑΡΓ. ΚΟΡΑΚΑΣ. Στὸ Μαβίλη.

Α. ΜΑΒΙΛΗΣ. «Χωρίς τίτλο» — Ὁ Μαλλιαρός (ἀνέκδοτο)

Γ. ΠΕΡΓΙΑΛΙΤΗΣ. Στὴν ποίηση τοῦ Μαβίλη.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ τοῦ 1912.

ΨΥΧΑΡΗΣ. Ψυχάρης και Βενιζέλος.

ΨΥΧΑΡΗΣ ΚΑΙ ΒΕΝΙΖΕΛΟΣ

Παρίσι, Τρίτη, 17 τοῦ Χριστοῦ, 1912.

Ἀγαπητέ μου Νουμά,

Τὸ εἶδαμε και τὸ βλέπουμε κάθε μέρα· ὁ Βενιζέλος εἶναι μέγας ἀθρῶπος. Εἶχα βιάση νὰ τὸ πῶ, ἐπειδὴ ἐμεῖς ἀπὸ προσωπικά δὲν ξέρουμε.

Τώρα ποὺ πέρασε ὁ Βενιζέλος ἀπὸ τὸ Παρίσι, ἔτρεξα και τοῦ ἄφησα μιὰ κάρτα τῆς βίζιτας μὲ τὰκόλουθα δυὸ λόγια·

«Σήμερα οἱ Ἕλληνες ἔχουνε τὸ χρέος νὰ εἶναι ὄλοι μαζί σας. Βέβαια, ὅσα κάματε πέρσι ἐναντίο μας, ἐσεῖς νὰ τὰ ξεχάσετε δὲν ταιριάζει. Ἐμεῖς ὁμως πρέπει.

Δικός σας».

Τρεῖς μέρες κατόπι ἔλαβα σ' ἕναν πλίκο τὴν κάρτα τοῦ Βενιζέλου.

Και τοῦ ἔφκουμαι καλή πατρίδα.

ὁ φίλος σου
ΨΥΧΑΡΗΣ

Ο ΜΑΛΛΙΑΡΟΣ

(Ἀνέκδοτο)

Μάλαμα ἐφέγγαν τὰ μαλλιά σου πλήθια,
ᾧ Ἀπόλλωνα, σὰν ἔφαλλαν οἱ Μοῦσαι
Γύρω σου και γυμνὸς σὰν τὴν Ἀλήθεια
Οἱ Χάριτες χορεύανε μαλλοῦσαι.
Καί, Ὅμηρε ἐσύ, τὰ μαλλιαρὰ τὰ στήθια
Τῶν παλαιῶν παλληκαριῶν ὑμνοῦσαι,
Ποῦ μέσα στὰ χρυσὰ Σου παραμύθια
Φιλοῦσαν και θεὸς γλυκογελοῦσαι.
Στοῦ πόθου ἢ στῆς μαλιάς τὸ πάλεμα ὅσα
Δόξα ἐρωτιᾶς χαρίζουν ἢ θανάτου·
Πιὸ λαμπρὰ ὄνειροῦφαίνει και ἄλλα τόσα
Ὁ Μαλλιαρός, — ποῦ, ἂν πέσαν τὰ μαλλιά του,
Μὰ ἀπ' τὸ τραγοῦδι ἐμάλλιασε του ἢ γλώσσα
Και ἀπ' τὴν ἀγάπη ἐμάλλιασε ἢ καρδιά του.

Α. ΜΑΒΙΛΗΣ

ΤΙΜΗ ΚΑΙ ΑΝΑΘΕΜΑ

Δόξα και τιμή στὸν Ἑλληνικὸ στρατὸ και στὸ ναυτικὸ γιά τίς νίκες και τίς ἐπιτυχίες τους! Ἐεπλύθηκε ἡ ἀτιμία τοῦ 1897!

Ἀνάθεμα και καταφρόνια στὴν παιδιᾶτικὴ ἀπρονοησία, στὴν κοντόφθαλμὴ διπλωματία, στὴν ὑποχωρητικὴ ὀλιγάρκεια τῶν ἀνιστόρητων Ἑλλαδικῶν πολιτικῶν!

Δυὸ πολιτικὰ προγράμματα εἶχαν μπρὸς τους γιά νὰ διαλέξουν, προγράμματα βασισμένα τὸ καθένα σὲ κάποια διανοητικότητα, διαφορετικὴ ἀπὸ τὴν ἄλλη.

Ἡ μιὰ πολιτικὴ, Ἑλλαδική, κρατικὴ. Ἡ ἄλλη, Πανελλήνια, ἐθνικὴ.

Ἡ πρώτη ἀνταποκρίνεται στὴν ἐννοια και στὴν ἰδανικὴ ἀντίληψη τοῦ Κράτους. Ἡ ἄλλη στὴν ἐννοια και στὰ ἰδανικά τοῦ Ἔθνους.

Ἡ μιὰ, παίρνοντας ἀρχὴ και ἀφετηρία τὸν πυρήνα τῆς μικρῆς Ἑλλάδας. Ἡ ἄλλη, τὴν ψυχὴ τοῦ Ἑλληνισμοῦ. Κάθε ὄργανισμός, πολιτικός, κοινωνικός ἢ ψυχικός, ὅπως θέλεις. πὲς τον, γίγεται

κέντρο πού γύρω του μορφώνονται ιδέες και συγκεντρώνεται, ότι μπορεί το κέντρο να τραβήξει περισσότερο.

Ἡ μιὰ ἐπίστευε καὶ φώναζε, νὰ μεγαλώσει ὅπως ἔπος ἡ Ἑλλάδα. Ἡ ἄλλη ἔλεγε· νὰ ζήσει καὶ νὰ προκόψει τὸ Ἑλληνικὸ ἔθνος καὶ νὰ συγκυβερνήσει μὲ τὸν Τούρκο στὴν Ἀνατολή, παίρνοντας ἀγάλι ἀγάλι τὴ θέσιν τοῦ Τούρκου γιὰ νὰ γίνει ξανά τὸ θάμα τῆς Ἀνατολικῆς Αὐτοκρατορίας.

Ἡ μιὰ θέλει τὴν Ἑλλάδα Βέλγιο νοικοκυρεμένο μὲ 5 ἑκατομμύρια. Ἡ ἄλλη θέλει τὰ 10 ἑκατομμύρια Ρωμοὶ νὰ κυριαρχοῦν στὴν Ἀνατολή καὶ ἀδιαφορεῖ γιὰ τὸ Ἑλλαδικὸ βασίλειο ὅσο δὲν κάνει, καὶ αὐτὸ τὴν πολιτικὴ πού χρειάζεται γι' αὐτὸ τὸ σκοπὸ καὶ μόνο.

Ὅσοι ὑποστηρίζουν τὴν πολιτικὴ τοῦ Κράτους ὀνομάζουν τὸν ἑαυτὸ τους θετικιστὲς καὶ τοὺς ἄλλους τοὺς λέν ὄνειροπόλους καὶ ἰδεολόγους. Αὐτοὶ ἔμωσ οἱ ἄλλοι ἀποκρίνονται πὼς καὶ οἱ ιδέες εἶναι πραγματικότητα καὶ πὼς κάποιος πλατύτερος θετικισμὸς πρέπει νὰ τίς περιλαβαίνει καὶ αὐτὲς καὶ νὰ τίς λογαριάζει, ἀφοῦ εἶναι δύναμη ἀλογάριαστη οἱ ιδέες, καὶ ἀφοῦ ιδέες χρησιμεύουν πάντα γιὰ βάση κάθε θετικισμοῦ, ἔπος καὶ κάθε φιλοσοφίας, ἔπος καὶ κάθε πολιτικοῦ προγράμματος.

Ὅσοι ὑποστηρίζουν τὴν πολιτικὴ τοῦ ἔθνους ὀνομάζουν τοὺς ἄλλους ἀφιλοσόφητους καὶ ἀνιστόρητους καὶ τρομαχτικὰ ρηχούς.

Ποῦ εἶναι ἡ ἀλήθεια; Δὲν τὸ ξέρω. Ἴσως νὰ βρίσκεται καὶ στίς δυὸ πολιτικὲς καὶ στὰ δυὸ προγράμματα καὶ στίς δυὸ ἰδεολογίες. Μὰ ἄς μὴ μᾶς στενοχωρεῖ πολὺ τὸ βρέσιμο τῆς ἀλήθειας. Δικὴ μας δουλειὰ δὲν εἶναι, εἶναι δουλειὰ κάποιου θεοῦ πού δὲν ὑπάρχει. Καὶ ἄς θυμούμαστε τὸν Πλάτο πού ρωτοῦσε· «Καὶ τί ἐστὶν ἀλήθεια;»

Ἄς πάρουμε μονάχα τὰ γεγονότα. Οἱ πολιτικὲς οἱ δυὸ, παλεύαν ἀναμεταξύ τους, ποιά νὰ νικήσει, τὴν ἄλλη. Στὰ κεφάλια τῶν σύγχρονων πολιτικῶν τῆς Ἑλλάδας νίκησε καὶ κυριάρχησε στὰ 1912 ἡ πολιτικὴ τοῦ Κράτους, ἡ Ἑλλαδική. Ἐκεῖνο πού θὰ ἐξετάσουμε λοιπὸν εἶναι ἂν τὴν πολιτικὴ τοῦ Κράτους, αὐτὴ πού ἐπικράτησε σὲ τούτη τὴν περίσταση, τὴν ἔκαναν καλὰ ἢ ἄσχημα οἱ πολιτικοὶ τῆς Ἑλλάδας.

Καὶ εἶπε ὁ Πρωθυπουργὸς τοῦ Κράτους· «Θὰ πάρω τὴ συνεννόησιν τῶν Βουλγάρων καὶ τῶν Ρωμίων πού τώρα τρία χρόνια μέσα στὴν Τουρκία κάνουνε θάματα μὲ τὸ ἄλλο πρόγραμμα τὸ ἰδεολογικόν, καὶ θὰ τὴ μεταχειριστῶ ἔπος ξέρω ἐγώ, γιὰ τὸ

δικό μου τὸ πραγματολογικὸ πρόγραμμα. Μαζὺ μὲ τὸ Βούλγαρο, θὰ χτυπήσω τὴν Τουρκία καὶ θὰ μοιραστῶ μαζὺ μὲ τὸν πρωθυπουργὸ τῆς Βουλγαρίας τὰ χῶματα τῆς Εὐρωπαϊκῆς μεριᾶς τῆς Ὀθωμανικῆς Αὐτοκρατορίας. Ἐτσι θὰ μεγαλώσω τὸ Κράτος κάμποσα τετραγωνικὰ χιλιόμετρα, ἄς εἶναι καὶ λίγα, ἔτσι θὰ ξεφύγω καὶ τὸ Κρητικὸ ζήτημα πού μὲ στενοχωρεῖ πολὺ αὐτὴ τὴν ὥρα, καὶ μπορεῖ νὰ μὲ ρίξει ἀπὸ τὴν ἐξουσία.»

Τὸ ἴδιο—χωρὶς τὸ Κρητικὸ ζήτημα—εἶπε καὶ ὁ Βούλγαρος πρωθυπουργὸς ἢ ὁ Βασιλεὺς· «Θωρῶ μεγάλη ἐξαψὴ στὸ λαό μου. Χρόνια τώρα τοὺς γελῶ καὶ τοὺς λέω πὼς μὲ τὸ σήμερον καὶ μὲ τὸ αὔριον θὰ φάω τὴν Τουρκία καὶ θὰ κάνω τὴ Μακεδονία καὶ τὴν Ἀδριανούπολη Βουλγαρία. Ἄν δὲ μὲ βοηθήσουν οἱ ἄλλοι, Ἕλληνες, Σέρβοι καὶ Μαυροβουνιώτες, θὰ ξανακάνω τίς συνηθισμένες μου μπλόφες πού μπορεῖ ὁμως καμιά μαύρη μέρα νὰ μοῦ βγοῦν καὶ σὲ κακόν, τέλος πάντων. Ἄν ὁμως, καθὼς φαίνονται πρόθυμοι, μὲ βοηθήσουν, τότε θὰ τὸν κάνω τὸν πόλεμον πού τοὺς τάζω τόσα χρόνια τώρα.»

Καὶ εἶπε ὁ ἕνας στὸν ἄλλο· «Ἐλα νὰ συμμαχήσουμε καὶ τὰ πετάξουμε τὴν Τουρκία ἀπὸ τὴν Εὐρώπη. Ἡ ὥρα εἶναι κατάλληλη τώρα πού οἱ Τούρκοι ἔχουν στημένο πόλεμον μὲ τὴν Ἰταλία. Δὲ θὰ βρεθεῖ καλλίτερη περίσταση.» (Σὰ νὰ ἔλειπαν οἱ περιστάσεις στὰ ἔθνη πού δὲ ζοῦν ὅσον καιρὸ μονάχα οἱ πρωθυπουργοὶ καὶ οἱ βασιλιάδες, σὰ νὰ μὴν ἦταν βέβαιον—ἔπος καὶ ἐγινε—πὼς οἱ Τούρκοι θὰ ἔκλειναν μονοστιγμὴς εἰρήνη μὲ τοὺς Ἰταλοὺς μόλις θὰ βρίσκονταν στὴν ἀνάγκη νὰ ἀντικρύσουν ἄλλους ἐχθρούς).

Μὰ κανένας τους δὲν εἶπε· «Ἐλα νὰ μοιραστοῦμε πρῶτα τὰ χῶματα καὶ τοὺς πληθυσμούς πού ἀνήκουν δικαιοματικά, σύμφωνα μὲ τὸ δόγμα τῶν ἐθνικοτήτων, στὸν καθένα μας, καὶ ἅμα συμφωνήσουμε κάνουμε τὸν πόλεμον.»

Θὰ σοῦ ποῦν πὼς δὲν εἶχαν καιρὸ νὰ χάνουν σὲ τέτοιες φιλοδοχεῖες. Θὰ σοῦ ποῦνε κιόλα πὼς δὲ θὰ συμφωνοῦσαν ποτέ τους. Θὰ σοῦ ποῦν ἴσως καὶ πὼς δὲ θὰ γίνονταν ὁ πόλεμος καθόλου ἂν προσπαθοῦσαν νὰ συνεννοηθοῦν γιὰ τὴ μοιρασιά ἀπὸ πρωτῆτερα.

Ἐ, μὰ τότε γιατί τὸν ἔκαναν; Ἄς μὴ γίνονταν ποτέ πόλεμος. Μήπως δὲν ἔμενε πάντα τὸ ἄλλο πολιτικὸ πρόγραμμα γιὰ νὰ τὸ ἀκολουθήσουν; Μήπως ἦταν τάχα μπρὸς βαθὺ καὶ πίσω ρέμα;

Κάποιος θὰ εἶχε συμφέρον γιὰ νὰ γίνει ὁ πόλεμος. Ποιὸς τάχα νὰ εἶχε ἀπὸ τοὺς δυὸ τὸ μεγαλύτερο συμφέρον; Καὶ τί λογῆς συμφέροντα ἦταν στὴ μέση; Ποιὸς τὸ ἐξέτασε;

Μπορεί να σου πουν και το άλλο, πώς οι Βούλγαροι με τους Σέρβους θα έκαναν τον πόλεμο και δίχως έμάς. Μά αυτό δεν είναι αλήθεια, γιατί μόνο σ' αν είπαμε έμεις πώς δεχόμαστε να πολεμήσουμε μαζί τους, μονάχα τότε αποφάσισαν σ' αλήθεια να πολεμήσουν. Είδημή θα τ'ον ξέφευγαν τ'ον πόλεμο, έπως και τόσες άλλες φορές ως τώρα.

Άγκαλά μπορεί να σε βεβαιώσουν — αν δούν πώς δε σε πείθουν τα άλλα τους έπιχειρήματα — πώς δεν πίστευαν να νικηθούν έτσι οι Τούρκοι, τόσο γρήγορα και τόσο τελειωτικά, πώς αυτοί έστησαν πόλεμο τής Τουρκιάς για να μεταρρυθμίσει το Κράτος της μόνο και να καλλιερέψει ή τύχη τ'ων ομογενών τους, και αν ήξεραν από πριν πώς θα καταντούσε να ξεπατωθούν οι Τούρκοι τόσο γρήγορα, βέβαια θα είχαν συμφωνήσει μεταξύ τους για τή μοιρασιά. Μά γι' αυτό όμως ίσια ίσια υπάρχουν πολιτικοί και γι' αυτό πολιτικοί και όχι μπαλωματ'ηδες ή κομπογιανίτες διευθύνουν τα κράτη και τα έθνη, για να προβλέπουν. Και πρόβλεψη θα πει, να βάζεις κάτω όλες τις πιθανότητες, να παίρνεις μια καλοστημένη ζυγαριά, να τις ζυγίζεις όλες και έπειτα να κάνεις ε,τι είναι να κάνεις. Μά και όταν λέν πώς δεν έπρόβλεπαν τέτοιο κατρακύλισμα τής Τουρκιάς, δε μιλούν ειλικρινά.

Το πρόβλεπαν, σ' αν πολιτικοί που είναι, και αν δεν είχαν όρεξη να κλοξετάσουν τα ζητήματα οι δικοί μας, ήταν γνωστό όμως πώς οι Βούλγαροι και οι Σέρβοι γι' αυτό μονάχα θα πολεμούσαν, για να ξεπατώσουν ήγουν τήν Τουρκιά και να μοιραστούν τή λεία. Λίγο τους ένοιαζε αυτούς για μεταρρυθμίσεις και τέτοια. Και αφού τέτοιας λογής ήταν ή πρόθεση τ'ων άλλων, ανάγκη π'άσα να ταιριάζαμε και μεις τήν πολιτική μας ανάλογα.

Ός τόσο καλά. Έγινε ε,τι έγινε. Διώχτηκε, ξεπαστρεύτηκε ο Τούρκος από τήν Ευρώπη, έξδν από μιάν άσήμαντη λουρίδα γης στη Θράκη. Τώρα έρχεται ή μοιρασιά στη μέση, το φάσμα το άθώρητο, το τρομερό. Είπαμε πώς ο πόλεμος έγινε για να πάρουμε Όθωμανικά χώματα να τα μοιραστούμε, να τα κάνουμε δικά μας. Μά τα χώματα αυτά δεν έχουν άραγε κατοίκους άπάνω; Είναι άκατοίκητα ή τα κατοικούσαν μονάχα Τουρκαλάδες; Πώς θα γίνει τώρα που στη Θράκη έχουμε, έχτος από τήν Κωσταντινούπολη και τήν περιοχή της 400,000 Έλληνες; Πώς θα γίνει που στην περιφέρεια τ'ων Σερρών, τής Δράμας και τής Καβάλας, και στο Μοναστήρι (που θα γίνουν Βουλγάρικα) έχουμε άλλες 300,000 Έλληνες; Τι θα γίνουν οι άνθρωποι, αυτοί που από τώρα κιόλα άρχισαν οι Βούλγαροι με τρόπο άκατονόμαστο (όποιος δεν τα ξέρει, ως

πάει να τα μάθει) να τους βασανίζουν για να χάσουν τα ελληνικά τους χώματα, τα χώματα που κατάχτησε με τή βοήθειά μας ο Βουλγάρικος στρατός; Οι άνθρωποι είναι σ'α σημαίες, και όταν άλλοι άνθρωποι πετούν τις σημαίες κάτω και τις τσαλαπατούν, οι άνθρωποι τούτοι είναι βάρβαροι και τύραννοι.

Γι' αυτό κάναμε τ'ον πόλεμο; Δεν ξέρω, μά σ' ένα γράμμα που έλαβα από κείνα τα μέρη διαβάζω τούτο: «Έσείς με το να έχετε φτάσει στη Θεσσαλονίκη ήσυχάσατε και ξεκουράζεστε τώρα άπάνω στις δάφνες σας. Έγώ, με τους Βουλγάρους που παίρνουν τις Σαράντα Έκκλησιές, τήν Άδριανούπολη, τή Βίζα, το Σκοπό, το Διδυμότειχο, τήν Άίνο, το Σουφλί, τή Γιουμουλτζίνα, τήν Ξάνθη, το Δεδεαγάτς, δηλ τή Θράκη τήν Έλληνική και βρίσκονται άπ' όξω από τήν Πόλη, και ακόμα τή Δράμα, τήν Καβάλα, το Μελένικο, το Νευροκόπο, τις Σέρρες, τή Στρούμνιτσα, το Γεύγελι, και είναι μαζί μας στη Θεσσαλονίκη και ίσως πάρουν και το Μοναστήρι και τή Φλώρινα, με τους Βουλγάρους που ή μια γενιά είναι χωριάτες και ή άλλη τα παιδιά τ'ων χωριάτων με όλα τα καλά και όλα τα κακά του χωριάτη, που κατέδασαν ένατο χιλιάδες ταύρους και βώδια στις Ρωμέϊκες πολιτείες και στα χωριά, και χωριάτικα βάλθηκαν από τώρα να ξεκάνουν τους Ρωμιούς, με βρισιές, άρπαγές, ληστείες, ζύλο, άγγαρείες, βούρδουλα, άτίμωσες και άπαγορεύουν τή γλώσσα μας και άρπάζουν ή κλείνουν από τώρα τα σχολειά και τις έκκλησιές μας, έγώ, έρχονται ώρες που ντρέπομαι για λογαριασμό μας και μου φαίνεται πώς έτσι που τα κάναμε, δεν κάναμε παρά τ'ον προαγωγό στους Βουλγάρους μέσα στα σπίτια μας. Μ'ας ρωτήσατε αν τους θέλουμε; Μά δε σκοτίζεστε σεις για μ'ας, γι' αυτό δε σ'ας θέλουμε πια ούτε και σ'ας. Θέλουμε τήν έλευτεριά μας και τήν άυτονομία μας, γιατί σεις μ'ας καθίσατε έναν καινούριο βάρβαρο άπάνω στο κεφάλι μας.»

Μά ίσως δεν πρέπει να είμαστε τόσο αισθηματικοί. «Ζώμεν έν έποχ'η μεγάλου και έπιστημονικού θετικισμού» και (προσθέτω έγώ) μεγάλης έπιπολαιότητας.

Έγώ εξετάζω αν μπορούσαμε να τα πάρουμε αυτά τα μέρη με το στρατό μας και το στόλο μας άφου αποφασίσαμε να ακολουθήσουμε τήν πολιτική τήν Έλλαδική, και λέω πώς τα περισσότερα μπορούσαμε. Και εξετάζω ακόμα αν μπορούσαμε να επιμείνουμε να μ'ας δώσουν τώρα οι Βούλγαροι ανταλλάγματα, άφου πρόφτασαν αυτοί και τα πήραν.

Ήτανε γνωστό σ' όσους μελετούν και στοχάζονται (και ο πολιτικός έχει, θαρρώ, χρέος να μελετά

καί νά στοχάζεται) πώς οί Βούλγαροι θά προσπαθούσαν νά κάνουν κατοχή στά μέρη πού τούς παραχώρησε ή Ρωσία μέ τή συνθήκη τοῦ Ἁγίου Στέφανου στά 1878, καί κάτι περισσότερο. Λοιπόν ή συνθήκη αὐτή δίνει στούς Βουλγάρους τὸ μεγαλύτερο κομμάτι τῆς Μακεδονίας καί τῆς Θράκης. Μά ἂν ἦταν νά μᾶς ἀφήσουν οί Βούλγαροι ἐκεῖνα τὰ μέρη μονάχα πού ἀπόμεναν γιά τὴν Ἑλλάδα ἔξω ἀπὸ τὴ γραμμὴ τοῦ Ἁγίου Στέφανου, δὲν εἶχαμε ἀνάγκη νά κάνουμε μαζὺ μὲ τούς Βουλγάρους τὸν πόλεμο. Ἄς τὸν ἔκαναν μοναχοί τους, γιατί καί ἔτσι νά τὸν ἔκαναν καί νά νικούσαν, πάλι θά μᾶς ἄφηναν αὐτὰ τὰ ἴδια μέρη καί θά τοὺς λέγαμε καί σπολλάτη. Ὁ πόλεμος ἦταν περιττὸ ξόδιασμα χρημάτων καί ἀνθρώπων ἂν σκοπὸς του εἶταν νά εὐκολύνει τοὺς Βουλγάρους νά κάνουν τὴ Μεγάλη Βουλγαρία τοῦ Ἁγίου Στέφανου.

Ἦταν ἀναπόφευγο λοιπόν, ὑποθέτω, ἐμεῖς — ἀφοῦ δὲν εἶχαμε ὀρίσει ἀπὸ πρὶν τὰ πράματα μὲ τοὺς καλοὺς μας συμμάχους — νά κυτάξουμε νά πάρουμε πρωτύτερα ὅσα μπορούσαμε περισσότερα ἀπὸ τὰ μέρη πού ἦταν βέβαιο πὼς θά βιάζονταν νά τὰ καταχτήσουν οί Βούλγαροι. Ὁ Διάδοχος μὲ τὸ στρατό του ἔκαμε ὅ,τι μπόρεσε, καί ἔφτασε στά Βοδενά, στὴ Γουμέντσα, στὴ Θεσσαλονίκη, πῆρε τὴ Χαλκιδική, τὸ Λαγκαδά, τὴ Νιγρίτα τίς Ἐλευθερές καί ἔστειλε εὐζωνάκια στὸ Γεύελλι καί ἰππικὸ στίς Σέρρες. Ἐπειτα ἀνέβηκε καί ἔπιασε τὸ Ὀστροβο καί τὴ Φλώρινα καί ὁ στρατὸς του πρόβηκε τέλος καί ὡς τὴν Κορυτσά. Τὰ μέρη αὐτά, ἔχτις ἀπὸ τὴ Θεσσαλονίκη καί τὴ Χαλκιδική, τὰ δίνει ὅλα ἡ συνθήκη τοῦ Ἁγίου Στέφανου στοὺς Βουλγάρους. Λοιπόν ὁ Διάδοχος ἔκαμε καλὰ τὸ μέρος του, τὸ πολὺ μπορούσε νά εἶχε προφτάσει ἴσως νά πάρει καί τὸ Μοναστήρι.

Μά ἡ Κυβέρνηση, πού τὰ σχέδια τῆς τὰ ἀλλάξε κατά τοὺς ἀνέμους πού φυσούσαν, ἀντὶ νά στέλνει ἀποβατικὰ σώματα νά πιάνει νησιά, τὴν ὥρα πού ὁ λόγος δὲν ἦταν γιά τὰ νησιά παρὰ γιά Εὐρωπαϊκὴ Τουρκία (Μακεδονία, Θράκη, Ἡπειρο), θά ἔκανε ὅ,τι ἔπρεπε ἂν ἐκείνους πού ἔστειλε στὴ Χίο καί στὴ Μιτυλήνη, τοὺς ἔστειλε στὴν Καβάλα (καί ἀπὸ κεῖ Δράμα, Σέρρες, Ξάνθη), καί στὸ Δεδεαγάτς, ἔπου δὲ θά ἔβρισκαν μεγάλη ἀντίσταση γιατί ὁ Τούρκικος στρατὸς ἦταν ἀπασχολημένος ἄλλου. Καί ἂν ἀκόμη δὲν ἦταν νά τὰ κρατήσει ὅλα αὐτὰ τὰ μέρη ἡ Ἑλλάδα, πάλι θά εἶχαμε στὸ χέρι κάτι νά ἀνταλλάξουμε ἂν τὰ εἶχαμε πάρει. Τώρα πιά δὲν ἔχουμε τίποτα νά ἀνταλλάξουμε μὲ τούς Βουλγάρους παρὰ μόνον ἐπιχειρήματα σὰν τὸ ἀκόλουθο: «πὼς ὁ στόλος μας βοήθησε τοὺς συμμάχους». Ἐνῶ ἄλλοιῶς, ἀντὶ γιά ἐπιχειρήματα θά εἶχαμε τόπους νά

ἀνταλλάξουμε, καί τὸ ἐπιχειρήμα τῆς κατοχῆς τῶπων εἶναι κάπως πῶς δυνατὸ ἀπὸ ὅλα τὰ λόγια καί ἀπὸ ὅλα τὰ λογικότερα ἐπιχειρήματα τῆς θετικιστικῆς λογικῆς.

Μά ἦταν ἀνάγκη νά πάρουμε τὰ νησιά, γιατί ἂν μᾶς κατηγορήσει κανένας ἀργότερα πὼς δὲν κερδίσαμε καί μεγάλα πράματα ἀπὸ τὸν πόλεμο καί τὴν συμμαχίαν μας μὲ τοὺς Βουλγάρους, θά ἔχουμε νά παρατάξουμε καμιά εἰκοσαριά ὀνόματα νησιῶν πού πήραμε καί μπορούμε νά κάνουμε ἔτσι αἰσθησὴ στὸν κοσμάκη. Θά τοῦ ποῦμε: «Μά πὼς δὲν κερδίσαμε πολλὰ ἀφοῦ πήραμε τὴν Τένεδο, τὴν Ἴμβρο, τὴ Θάσο, τὴ Σαμοθράκη, τὴ Λήμνο, τὸν Ἄη-Στράτη, τὰ Ψαρά, τὴ Χίο, τὴ Μιτυλήνη, τὰ Μοσχονήσια, τὴν Ἰκαρία, τίς Κορσιές κτλ. κτλ.»

Καί οἱ θετικιστὲς ἔχουν τίς οὐτοπίες τους. Τώρα πού διαπραγματευόμαστε τὸ ζήτημα τῆς μοιρασιάς καί τὸ ζήτημα τῆς εἰρήνης, δὲν κυτάξουμε τί εἶναι νά πάρουμε περισσότερο ἀφοῦ εἴμαστε θετικιστὲς, παρὰ γυρεύουμε νά σιγουρέψουμε πρὸ πάντων τὴν ἁμοσπονδία τῆ Βαλκανική. Κοντεύουμε νά ξεχάσουμε τὴν μοιρασιά γιά χάρη τῆς μελλούμενης πιθανῆς ἁμοσπονδίας. Πᾶμε νά πιάσουμε τὴ σικιά καί ἀφήσουμε τὸ κρέας.

Μά, ἂς εἶναι, δὲν μπορεῖ, θά μᾶς ἀπομείνουν καί κάμποσα μέρη. Δὲν ταιριάζει νά παραπονησῶμε ὅλοένα.

Καί ὅταν οἱ καλοσυνεῖδητες ἢ ὀχι ἐφημερίδες καί οἱ καλόπιστοι ἢ κακόπιστοι ἀντιπολιτευόμενοι στὴ Βουλὴ σηκωθοῦν καί ἀρχίσουν νά τὸν χτυποῦν ἀλύπητα, θά ἀνεβεῖ στὸ βῆμα ἢ θά βγεῖ σ' ἓνα μπαλκόνι ὁ πρωθυπουργὸς — ὁ πρῶτος πολίτης τοῦ κράτους — καί θά μιλήσει στοὺς «ἄνδρας Ἀθηναίους» ἔτσι: «Μήπως παράλαβα τὴν Ἑλλάδα μεγάλη καί σὰς τὴν παραδίνω μικρή; Μήπως εἶχε πολλοὺς κατοίκους, πολλὰ πλοῦτη, πολλοὺς τόπους καί γὼ σὰς τὰ λιγότερα ὅλα αὐτά; Ἡ Ἑλλάδα, κύριοι, ἀπὸ 64.000 τετραγωνικὰ χιλιόμετρα πού ἦταν εἶναι τώρα 84.000, καί ἀπὸ 2.700.000 κατοίκους πού εἶχε, ἔχει τώρα 4.000.000. Πού εἶναι ἡ ζημία καί πού ἡ προδοσία; Δὲν ἐπρόθεσα στὴν Ἑλλάδα, πού εἶναι ὁ ὄμφαλός τοῦ Ἑλληνισμοῦ, τὰ Γιάννενα, τὴ Βέροια, τὰ Ψαρά, τὴ Χίο, τὴ Νιάουσα, τοὺς Ἁγίους Σαράντα; κτλ. κτλ. (ἄλλα σαράντα ὀνόματα)».

Καί ἀλήθεια προδοσία δὲν ὑπάρχει. Μά ἡ ἐλαφρομυαλιά, ἡ ἀσύγκριτη, εἶναι κάτι ἀξιοθαύμαστο. Ὡς τόσο οἱ «ἄνδρες Ἀθηναῖοι» — ὁ ὄμφαλός τοῦ ὄμφαλοῦ τῆς Ρωμισσύνης — καί οἱ κύριοι συμπολιτευόμενοι βουλευτὲς θά χειροκροτήσουν, καί σὰ πραχτικὰ τῆς βουλῆς καί στίς συμπολιτευόμενες ἐφημερίδες θά βλέπεις, ὡ ἀναγνώστα, σημειωμένα «πα-

ρατεταμένα χειροκροτήματα» και «οὐρανομήκεις ζητωκραυγὰς». Καί ἔτσι, πάει λέοντας.

Ποιὸς ἀπὸ τοὺς Ἑλλαδίτες δὲν ἔχει Ἑλλαδικὴ ἀντίληψη; Ποιὸς ἔχει νὰ στενοχωρηθεῖ γιὰ κείνο ποὺ μποροῦσε νὰ εἶχε γίνει καὶ δὲν ἔγινε, ἢ γιὰ κείνα ποὺ δὲν τὰ κατάφεραν καλά, ἢ γιὰ τοὺς ἀναριθμητοὺς Ἕλληνας ποὺ θὰ πρέπει ἢ νὰ γίνουν Βούλγαροι ἢ νὰ φύγουν ἀπὸ τοὺς τόπους ποὺ εἶναι πατρίδα τους, πατρίδα ἄλλο τόσο Ἑλληνική ὅσο Ἑλληνικὸς εἶναι καὶ ὁ Μωριάς ἢ ἡ Ρούμελη; Καὶ ποιὸς ἄλλος παρὰ κακόβουλοι ἐχθροὶ τοῦ πρωθυπουργοῦ καὶ τοῦ κόμματος, γιὰ προσωπικοὺς λόγους, μποροῦν καὶ νὰ ξεστομίσουν κἀν τὴν ἀμφιβολίαν τους: «Μὰ τὴν ὥρα ποὺ ἡ Ἑλλάδα γίνεται ἀπὸ 64.000 τετραγωνικὰ χιλιόμετρα 84.000, τί γίνεται ἡ Βουλγαρία καὶ ἡ Σερβία;» Ἄν ἡ Βουλγαρία γίνεται, τζάμπα καὶ μὲ τὴ βοήθειά μας, **μεγάλῃ Βουλγαρία**, διπλὴ δηλαδή παρ' ὅ,τι ἦταν καὶ μὲ λιμάνια στὸ Αἰγαῖο, καὶ βάζουμε στὸ κεφάλι μας γιὰ τὰ μελλούμενα χρόνια τοῦ ἔθνους μεπελάδες χίλιες μύριες φορές χειρότερους ἀπὸ τὸν μεπελά τῶν Τούρκων, κατεβάζοντας τοὺς Σλαῦους ἐμεῖς καὶ δυναμώνοντας τους, τί μᾶς μέλει ἐμᾶς τοὺς Ἑλλαδίτες; Δὲν πάει νὰ γίνει ὅ,τι θέλει καὶ Βουλγαρία καὶ Σερβία, ἀφοῦ ἐμεῖς εἴμαστε εὐχαριστημένοι μὲ τὸ κράτος μας καὶ μᾶς παινοῦνε κιόλας οἱ Εὐρωπαῖοι γιὰ τὸν πρωθυπουργό μας; Καὶ ἂν μάλιστα μᾶς λάχει **καὶ ἡ Θεσσαλονίκη**—πρᾶμα ὄχι ἀδύνατο οὔτε καὶ πολὺ σπουδαῖο, γιατί θὰ πάρουμε μόνῃ τὴν πολιτεία καὶ λίγα χιλιόμετρα γύρω καὶ σὲ δέκα χρόνια μέσα τὰ Σερβικὰ καὶ Βουλγάρικα λιμάνια στὴν Ἀδριατικὴ καὶ στὴν Ἀσπρὴ θάλασσα θὰ ρουφήξουν ὅλο τὸ τωρινὸ ἐμπόριο τῆς Θεσσαλονίκης— ἔ, τότε ποιὸς μᾶς πιάνει;

Τὸ ὄνομα «Θεσσαλονίκη» εἶναι μάγια φορτωμένο, ἀντιλαλεῖ σὰν κανόνι, καὶ λάμπει στὰ μάτια τοῦ λαοῦ σὰν τὸ ἄστρο τῆς αὐγῆς, καὶ μόνο αὐτὴ νὰ κάνομε δική μας, ὁ Βενιζέλος δὲν πέφτει ἀπὸ τὴν Πρωθυπουργία—πρᾶμα ἀδιάφορο.

Ποιὸς θὰ κοτήσει τότε νὰ βγάλει τσιμουδιά;

Ὡς τόσο τὰ 3)4 τῆς Μακεδονίας, ὅλη ἡ Θράκη ἐχτὸς ἀπὸ τὴν Πόλη θὰ εἶναι Βουλγαρία, καὶ ὁ Ἀρβανίτης θὰ ἀρπάξει στὸ δικό του κράτος τὴ μισὴ Ἠπειρο.

18 Δεκέμβρη 1912

ΒΡΟΥΤΟΣ

Βγήκε τοῦ Ποιητῆ μας τὸ καινούριο βιβλίον «**Η ΠΟΛΙΤΕΙΑ ΚΑΙ Η ΜΟΝΑΞΙΑ**» καὶ πουλιέται τρεῖς δραχμὲς στὸ βιβλιοπωλεῖο τῆς «Ἐστία». Γιὰ τὸ καινούριο βιβλίον τοῦ Κωστῆ Παλαμᾶ θὰ γράψω στὸ ἐρχόμενο φύλλον ὁ Κριτικὸς τοῦ Νουμά.

ΧΩΡΙΣ ΤΙΤΛΟ (*)

Ἄρρωστε, δὲς, λαμπρὰ σβύνει ἡ μέρι
τριανταφυλλὶ προμήνημα τοῦ Χάρου.
Τόση γαλήνη στὰ γεμάτα χάρου,
ποῦ μοῖρα σοῦ χαρὶς ἀνοιχτοχέρου.
Καὶ στὸ νυό, ποῦ ἄσπρος φαντάζει πέρι
σὰ νᾶγιναν κολόνες τοῦ μαρμάρου
οἱ ἀρμονίες ἐνὸς ὕμνου τοῦ Πινδάρου
πήζοντας ξάφνου μὲς στὸν ἅγιο ἀγέρι,
ἔμπα, κοίμου, καὶ ὁ ὕπνος θὰ σὲ γιάνει,
θὰ ὄνειρευτεῖς τὴν Ὀμορφιά τὴν ἴδιαν
ποῦ μὲ τὸ ἀρχαῖο τραγούδι θὰ γλυκάνει
τῆς καρδιάς σου τὰ θλίβερα ξεσκλίδια.
«Τὸν ποῦ ἀγαπᾷ ὁ Θεὸς πεθνήσκει νέος.
Μὴν ξυπνᾷς, εἶμαι ὁ Θάνατος ὁ Ὁραῖος».

Λ ΜΑΒΙΛΗΣ

Λ. ΜΑΒΙΛΗΣ

Ἡ «διπλὴ βουλή» ποὺ ἦρθε γιὰ τὴν ἀναθεώρηση τοῦ συντάγματος ἔκανε γνωστὸ καὶ παραέξω ἀπὸ τὸν τόπον ὅπου ἔζησε καὶ ἀπέθανε ὁ Σολωμός, τὸ ὄνομα καὶ τὴν ἀρχοντικὴ μορφή τοῦ Μαβίλη. Πρὶν, λιγοστοὶ μόνο, ἀφοσιωμένοι στὴ λατρεία τῶν ὠραίων γραμμάτων ἤξεραν τὸν ποιητὴ τῶν σονέτων, ποὺ εἶχαν δημοσιευτεῖ, μὲ ὑπογραφή τὸ ἀρχικὸ τοῦ ὀνόματός του ψηφίον, στὸ περιοδικὸ ἢ «Τέχνη». Ὁ Κερκυραῖος ποιητῆς, ὁ μαθητῆς καὶ στενὸς φίλος τοῦ Πολυλά, ποὺ εἶχε περάσει τὰ νεανικὰ του χρόνια στὴ Γερμανία, ζούσε, ὅπως ἤξεραν, στὸ ὄνειριασμένο νησί μὲ τὰ μαυροπράσινα κυπαρίσσια, ἀπομακρυσμένος ἐπίμονα ἀπὸ τὴ δημοσιότητα, ἀποτραδηγμένος στὴ σιγαλιά, μέσα στὴ στενὴ συντροφιά λίγων φίλων.

Ἔτσι τονὲ γνωρίσαμε στὰ 1906, τὸν Ὀκτώβρη, στὸ Ἀναγνωστήριον τῆς Κερκύρας, τὴν ὥρα τοῦ τρυφεροῦ μυστικισμοῦ, δταν ἀνάδουν τὰ φῶτα, μέσα στὸ σαλόνι, ὅπου μᾶς ἀντίκρινε ἀπὸ τὸν τοῖχο ἡ αὐστηρὴ μορφή τοῦ Πολυλά. Τὰ μάτια του καὶ ἡ βαθεῖα τοῦ προσώπου του γαλήνη μᾶς ἔκαναν ἐντύπωση. Σπάνια ἔτυχε νὰ ἰδοῦμε μάτια γαλανὰ σὰν τοῦ Μαβίλη. Συνήθως τὰ μάτια ποὺ λέμε γαλανὰ, εἶναι πιὸ πολὺ γκριζὰ. Τοῦ Μαβίλη εἶχαν τὸ χρῶμα τοῦ οὐρανοῦ μιᾶς ὠραίας ἡμέρας. Εἶτανε κουρασμένα, ὄνειριασμένα καὶ νοσταλγικά. Τὸ δλύμπιο κεφάλι

* Τὸ ξανατυπώνουμε γιατί στὸ περασμένο φύλλον βγήκε μὲ ἀρκετὰ λάθη.